

किडनी (मूत्रपिंड) विकृती आणि होमिओपॅथी

Nephrotic syndrome ही एक अविशिष्ट मूत्रपिंडाची व्याधी आहे. ह्या आजारात लवचीतून प्रथिने जाणे, रक्तातील प्रथिनांचे कमी होणे व शरिरावर कुठेही सुज येणे ही लक्षणे आढळतात. मूत्रपिंडामध्ये केशवाहिन्यांचा गोलाकार समूह असतो. या केशवाहिन्यांच्या आतील रस्त्यावर केशासारख्या सूक्ष्म प्रवेशद्वारासारख्या भिंती असतात. या प्रवेशद्वारातून या आजारात रक्तातील प्रथिने लवचीतमध्ये गाळली जातात.

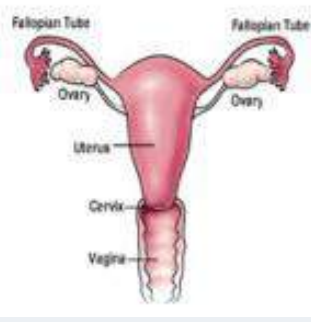
निरोधो माणसाच्या लवचीत कधीच प्रथिने किंवा लाल रक्तपेशी नसतात. **Nephrotic syndrome** मध्ये मोठ्या प्रमाणात (३.५ ग्रॅम प्रथिने शरिराच्या पृष्ठभागाच्या प्रति ७२ मीटर स्क्वेअर प्रमाणे) प्रथिने लवचीत गाळली जातात. त्यामुळे रक्तातील प्रथिनांचे प्रमाण कमी होते. उदर पोकळीत पाणी जमा होते, रक्तातील चरबीचे प्रमाण वाढते. या प्रक्रियेमुळे रक्तचाचणीचा सुईमुळे होते. या आजाराचे कारण किडनीतील अतिसूक्ष्म अशा गाळणी स्वरूपातील यंत्रणेत बिघाड निर्माण होतो. (**Defect in Glomerular Filtration Membrane**).

याचमुळे जे पदार्थ सामान्यतः मूत्रपिंडातून गाळले जात नाही ते गाळले जातात.

१. लवचीतून प्रथिने जाणे (Proteinuria)
२. रक्तातील प्रथिनांचे प्रमाण कमी होणे. (Hypo proteinemia)
३. रक्तातील नत्राचे प्रमाण कमी होणे. (Low Sodium)
४. रक्तातील चरबीचे प्रमाण वाढणे. (Hyperlipidaemia)
५. चेहऱ्यावर, पायावर सुज येणे. आजार बळवल्यास छातीत पाणी, उदरपोकळीत पाणी जमा होते. वृषकोषावर सुज येते किंवा संपूर्ण शरिरावर सुज येते. (Oedema)
६. रक्तदाब वाढणे. (Hypertension)
७. रक्तक्षय होणे (Anaemia)
८. फुफुसांवरील आवरणात पाणी जमा झाल्यामुळे श्वासोच्छ्वासास अडथळा निर्माण होतो.

१. **Primary Nephrotic Syndrome** मध्ये आजाराची लक्षणे ही मूत्रपिंडातील दोषांपर्यंतच सिमित असतात.
२. **Secondary Nephrotic Syndrome** मध्ये मूत्रपिंडाबरोबरच शरिरातील इतर भागांवर परिणाम दिसून येतात. **Primary Glomerulonephritis** ची कारणे पुढीलप्रमाणे:
 १. **Minimal Change disease** ह्या सहजपणे विशेषतः लहान मुलांमध्ये आढळते. या आजारात खूप मोठ्या प्रमाणात लवचीतून प्रथिने जातात.
 २. **Focal segmental glomerulosclerosis** हे मोठ्या माणसांमध्ये आढळणारे **Membranous glomerulonephritis** चे कारण आहे. ह्यामध्ये केशवाहिन्यांच्या प्रवेशद्वारांमध्ये कॅल्शियमचे क्षार काही काही भागांवर साठले जातात. ह्याची लक्षणे काही काही भागात आढळतात.

३. **Membranous glomerulonephritis**
मूत्रपिंडातील चारुणीला सुज येते. ज्यामुळे खूप पदार्थ चारुणीतून गाळले जातात. ह्याचे कारण प्रतिकारशक्तीतील बिघाड हे आहे. (**Autoimmune Disorder**)
४. **Mesangial Proliferative glomerulonephritis**
मूत्रपिंडातील सूक्ष्म गाळणीतून सुजेबरोबर त्याच्यावर प्रतिपिंडाचा थर जमा होतो.
५. **Rapidly progressive glomerular nephritis**
ह्यामध्ये मूत्रपिंडातील केशवाहिन्यांच्या समूहाचा आकार अर्ध चंद्राकृती होऊन रक्तातील दूषित

मुलीला ६ महिन्यांपासून चेहऱ्यावर व पायावर सुज येऊ लागली. लवचीतला गडूळ होऊन जळजळ होऊ लागली. या लक्षणांवरून २००५ साली तिच्या आजाराचे **Nephrotic Syndrome** असे निदान झाले. तिच्या शरिरावरील सुज, वाढलेला रक्तदाब (१४०/१००), लवचीतून रक्त जाणे. या लक्षणांवरून तिला दवाखान्यात भरती करण्यात आले. अनाथ

आश्रमाच्या व्यवस्थापकांनी तिच्या आईला बोलावून घेतले व तिच्या आजारासाठी होमिओपॅथिक उपचार सुरु करा, अशी विनंती मुलीच्या आईला केली.

वैद्यकीय चाचणीत आढळले :-

१. हिमोग्लोबिन : ८.८ ग्रॅम %
२. पॅन्थ्या पेशी थोड्या प्रमाणात वाढल्या.
३. एफए वाढला होता.
४. लवचीत : प्रथिनांचे प्रमाण +++ (Urine Protein) - लवचीतमध्ये लाल रक्तपेशी व पु पेशी विपुल प्रमाणात होत्या.

तिच्या तक्रारी :

१. चेहऱ्यावर व दोन्ही पायांवर ६ महिन्यांपासून सुज
२. सतत ताप येणे व घामाचा आंबट वास येणे.
३. अंधून मथून उलटी व मळमळ होणे.
४. भूक न लागणे २ वर्षांपासून
५. सतत सदी व खोकला २ वर्षांपासून
६. थंडीत त्रासत वृद्धी
७. पांघरून घेतल्यावर व उबदार वातावरणात बरे वाटणे
८. डोकेदुखी - ६ महिन्यांपासून
९. ताप आल्यावर रात्रीच्या वेळी श्रमानंतर डोकेदुखीमध्ये वाढ.

विशेष माहिती :

१. खाण्यामध्ये गोड व मांसहाराची आवड
२. दुधाची नावड
३. तहान कमी लागणे
४. जेवल्यानंतर पोटात दुखणे
५. घामाचा आंबट वास येणे
६. लवचीतला गडूळ होऊन जळजळ होणे व कमी प्रमाणात होणे.
७. दिवसा झोप लागणे
८. आई वडिलांची स्वप्ने पडणे
९. प्रकृती थंड
१०. रूग्ण हे बालक असल्यामुळे तिची माहिती तिच्या आईने आणि आश्रम व्यवस्थापकांनी मिळून दिली ती पुढीलप्रमाणे :
११. तिचा स्वभाव कसा आहे ?

पदार्थ व पाणी गाळण्याची प्रक्रिया अर्ध्याहून अधिक कमी होते. **Secondary Glomerulonephritis** ह्या आजाराचे कारणे :

१. मधुमेहामुळे मूत्रपिंड बिघडते.
२. **SLE, Hepatitis B, HIV, Syphilitis, Vasculitis, Cancer,** यांशिवाय काही अंतर्गोपीयिक औषधांचा दुष्परिणाम प्रत्यक्ष मूत्रपिंडावर होऊन या स्वरूपाचा मूत्रविकार उद्भवतो. **Nephrotic Syndrome** मुळे वेळीच उपचार न केल्यावर होणारे उपद्रवः
१. रक्तात गुठळी तयार होणे.
२. सतत आजारी पडणे. प्रथिनांपासूनच प्रति पिंडे (**Antibody**) तयार होतात. या आजारांमध्ये ही प्रथिने कमी होतात. त्यामुळे प्रतिकारक्षमता कमी होवून शरीर आजारांना बळी पडते.
३. किडनी निकृष्ट होते.
४. फुफुसांवर सुज येते.
५. थायरॉईड ग्रंथीचे विकार जडतात.
६. शरिरातील कॅल्शियमचे प्रमाण कमी होते.
७. रक्तक्षय होतो.
८. वाढ खुंटते
९. **Vit D** ची कमतरता उद्भवते

केस :

ही एका अनाथ आश्रमात राहणाऱ्या मुलीची केस आहे. तिचे वडील वारल्यामुळे आणि घरच्या गरीब परिस्थितीमुळे आईने तिला शिक्षणासाठी अनाथ आश्रमात ठेवले. अशी माहिती तिच्या अनाथ आश्रमातील सांभाळ करणाऱ्या आईने दिली. त्या लहान

व्यसनाधीनता समाज व पालक

‘व्यसन’ कोणासाठी एन्जॉय, कोणासाठी धाडसीपणा, कुणाच पुरुषत्व तर कुणाचं औषध. पण, नक्कीच ह्या गोष्टी व्यसनाने साध्य होतात का? व्यसनाने फक्त तंबाखू खाणे, गुटखा खाणे, दारूबाजी किंवा शरीरात हानीकारक ड्रग घेणे नव्हे; तर व्यसन हे चांगल्या गोष्टीचेही असू शकते. परंतु, चांगले व्यसन माणसाला हितकारक असते. मात्र, माणसाला अपायकारक असणाऱ्या व्यसनाविषयी चर्चा होऊन ती प्रत्येक व्यक्तीपर्यंत पोहोचणे अति आवश्यक गोष्ट आहे.

आज जगाचे वेगाने आधुनिकीकरण होत आहे. मनुष्य आज झपाट्याने वैज्ञानिक, आर्थिक, तांत्रिक व सामाजिक प्रगती करत आहे. मात्र, समाजातील लागलेल्या व्यसनांच्या रोगाविषयी कुणीही बोलत नाही. त्या संदर्भात ठोस निर्णय घेत नाही.

एखादी व्यक्ती कोणत्याही व्यसनाच्या आहारी जाते, तेव्हा त्याची सुरुवात मात्र खूप लहान असते. तो ज्या वेळी आपल्या मित्रांसोबत सिगारेटचा पहिला झुरका, पाटीमधील पहिला पेग, गुटखाची किंक इत्यादींचा अनुभव घेतो. त्याच पूर्वी ह्या सर्व गोष्टींविषयी चर्चा त्याच्यासोबत व्हायला हवी. त्याला व्यसनापासून होणाऱ्या रोगांची, धोक्याची व जीवनाच्या नाशाविषयी सांगितले गेले पाहिजे. त्याच्या मित्रपरिवाराविषयी काळजी घेतली पाहिजे. अशाप्रकारे व्यसनाधीन असलेल्या मित्रांपासून आपल्या पाल्यांचे संरक्षण केले पाहिजे.

मित्राचा बर्थ डे, पाट्यां, पिकनिक, ऑफिस पार्टी यामध्येही पुरुषत्वाचा विषय पुढे करून अनेक तरुणांना व्यसन करण्यासाठी फोर्स (आग्रह) केला जातो. हळूहळू कधी कधी होणाऱ्या पाट्यां महिना, आठवडा व प्रत्येक दिवसावर येऊन ठेवतात. व्यसनाचा विडखा वाढत जातो. मनुष्याला सवय लागून शरीराला कोड लागण्यास सुरुवात होते. बुद्धी, मानसिक असंतुलन, आर्थिक नुकसान, लैंगिक आजार, संसारात अशांतता, समाजात बेइज्जत इ. समस्यांना तोंड देत शेवटी अकाली मृत्यू होणे हाच व्यसनाधीन मनुष्याचा जीवनकाल असतो.

अभिनव पवार
मो. ८९७५०९००९९

4 ACES AND 1 KING TO WIN

1 CRORE CONSUMER BASE IN ALL OVER MAHARASHTRA

मुंबईतील काळबादेवी येथील अंदाजे शंभरएक वर्षापूर्वीची लाकडी बांधकामाची गोकुळ इमारतीमध्ये शनिवारी (दि.९) लागलेले भयानक अग्नीकांड विजवताना अग्नीशामन दलाचे संजय राणे, महेंद्र देसाई, नसरीकर, व सुधीर अमीन हे आग विजवताना इमारतीची बराच धाग खाली कोसळून त्यात हे अधिकारी अडकून गंधीर जखमी झाले. त्यातले संजय राणे, महेंद्र देसाई यांना तत्काळ बाहेर काढले. नंतर थोड्याच वेळात त्यांचे निधन झाले. तर नसरीकर आणि अमीन यांच्यावर दवाखान्यात उपचार सुरु असताना सात दिवसानंतर त्यांचे निधन झाले तर नसरीकर जीवनमरणाची सामना करीत आहेत. तीन वरिष्ठ अधिकारी हकनाक प्राणाला मुकले. अग्निशामन कर्मचाऱ्याला उच्च दर्जाचे फायर एन्ट्री सूट, हेल्मेट, शर्ट पॅन्ट, कोट, बूट इत्यादी आगीला प्रतिबंध करणारे उपकरणे दरवर्षी नवीन दिली जावीत. तरच काही प्रमाणात आग विजवताना भयानक संकटांना त्यांना सामोरे जावे लागणार नाही. त्यामुळे मृत्यू पावलेल्या अधिकार्यांचे कुटुंबांना त्वरीत नवीन मालकी हक्काची घरे दिली जावीत. त्यांचे वारसांना शासनाने महापालिका, नगरपालिकांमध्ये नोकरीत सामील करून घ्यावे. मुंबईसह पुणे व इतर मोठ्या शहरातील अनेक भागात दोन इमारतींमध्ये जेथे चार चाकी वाने सहजासहजी जात नाहीत तेथे अग्नीशामन वाहन कसे पोहचणार. अनेक इमारती जुनाट व टोलेजंग असल्याने कधी, केव्हा आपत्तीकाळ घडेल तेव्हा तेथे अग्नीशामन गाडी जाणार कशी? आता तरी संवंधीत अधिकार्यांनी ऑफिसातली आपली खुर्चीतून उठून बाहेर पडून गैर बांधकामे जमिन्दोर करणे, त्यांच्यावर अंकुश ठेवणे त्यात कोणत्याही प्रकारचा भ्रष्टाचार होऊ नये, याची प्रामाणिकपणे काळजी घ्यावी. त्याचप्रमाणे प्रत्येक इमारत बांधताना आगप्रतिबंधक साधने असणे आवश्यक आहे.

कृष्णा नाईक, बालाजी नगर, धनकवडी, पुणे-43

टीप : आपल्या परिसरातील समस्याबाबत आपली मते १०० ते १५० शब्दांत आपल्या छाप्यादिवासाह व पत्त्यासह खालील पत्त्यावर पाठवावीत.
पत्ता : दैनिक 'पुण्य नगरी' बहिरेट पाटील ऑफिस, दुसरा मजला, बालगंधर्व चौक, शिवाजीनगर, पुणे - 4. Email : ambika.pune@gmail.com

पल्मनरी हायपरटेन्शन दिनानिमित्त जनजागृती

पुणे : प्रतिनिधी
अनुवंशिक आणि लहान मुलांमध्ये आढळणाऱ्या पल्मनरी हायपरटेन्शन आणि पल्मनरी ऑर्टरिअल हायपरटेन्शन या रोगांवर वेळीच उपचार घेतल्यास या रोगांवर नियंत्रण मिळवणे सोपे जाते, असे मत सिल्ल्याचे ज्येष्ठ हृदयरोगतज्ज्ञ डॉ. ऋतुपर्ण शिंदे यांनी व्यक्त केले.

जागतिक पी.एच. (पल्मनरी हायपरटेन्शन) दिनानिमित्त जनजागृती करण्यासाठी सिल्ल्यातर्फे ऑर्गेजित करण्यात आलेल्या पत्रकार परिषदेत ते बोलत होते.

शिंदे म्हणाले, पल्मनरी हायपरटेन्शन या रोगामध्ये धमन्या घट्ट आणि कडक होतात. ज्यामुळे उच्च रक्तदाब निर्माण होतो. ज्यामुळे हृदयावर ताण निर्माण होतो. या रोगामध्ये शरिरात पोहोचणाऱ्या ऑक्सिजनचे प्रमाण कमी होत जाते. हात, पाय आणि ओठ निळे पडणे, डोके हलके होणे, जीना चढताना धाप लागणे, श्वास घेताना त्रास होणे, पायावर - पोटावर सुज येणे आदी या रोगाची लक्षणे आहेत.

पल्मनरी ऑर्टरिअल हायपरटेन्शन या रोगामध्ये धमन्या असामान्यपणे होतात. त्यामुळे हृदयाला अधिक वेगाने काम करावे लागते आणि रक्तदाब वाढते. पल्मनरी ऑर्टरिअल हायपरटेन्शनची लक्षणे अनेकदा स्पष्ट नसतात. मात्र धाप लागणे, व्यायाम केल्यावर थकवा येणे, गरगरणे, बेशुद्ध पडणे ही या रोगाची सामाईक लक्षणे आहेत. पल्मनरी ऑर्टरिअल हायपरटेन्शन या रोगासाठी उपचार नाही. मात्र, लक्षणांवर उपचार केल्यास या रोगावर नियंत्रण मिळवणे सोपे जाते. या कारणामुळे उपचार जितक्या लवकर सुरु करात येईल तितक्या लवकर सुरु करावे.

आपलं व्यासपीठ

इमारतीत आगप्रतिबंधक साधणे असणे आवश्यक

मुंबईतील काळबादेवी येथील अंदाजे शंभरएक वर्षापूर्वीची लाकडी बांधकामाची गोकुळ इमारतीमध्ये शनिवारी (दि.९) लागलेले भयानक अग्नीकांड विजवताना अग्नीशामन दलाचे संजय राणे, महेंद्र देसाई, नसरीकर, व सुधीर अमीन हे आग विजवताना इमारतीची बराच धाग खाली कोसळून त्यात हे अधिकारी अडकून गंधीर जखमी झाले. त्यातले संजय राणे, महेंद्र देसाई यांना तत्काळ बाहेर काढले. नंतर थोड्याच वेळात त्यांचे निधन झाले. तर नसरीकर आणि अमीन यांच्यावर दवाखान्यात उपचार सुरु असताना सात दिवसानंतर त्यांचे निधन झाले तर नसरीकर जीवनमरणाची सामना करीत आहेत. तीन वरिष्ठ अधिकारी हकनाक प्राणाला मुकले. अग्निशामन कर्मचाऱ्याला उच्च दर्जाचे फायर एन्ट्री सूट, हेल्मेट, शर्ट पॅन्ट, कोट, बूट इत्यादी आगीला प्रतिबंध करणारे उपकरणे दरवर्षी नवीन दिली जावीत. तरच काही प्रमाणात आग विजवताना भयानक संकटांना त्यांना सामोरे जावे लागणार नाही. त्यामुळे मृत्यू पावलेल्या अधिकार्यांचे कुटुंबांना त्वरीत नवीन मालकी हक्काची घरे दिली जावीत. त्यांचे वारसांना शासनाने महापालिका, नगरपालिकांमध्ये नोकरीत सामील करून घ्यावे. मुंबईसह पुणे व इतर मोठ्या शहरातील अनेक भागात दोन इमारतींमध्ये जेथे चार चाकी वाने सहजासहजी जात नाहीत तेथे अग्नीशामन वाहन कसे पोहचणार. अनेक इमारती जुनाट व टोलेजंग असल्याने कधी, केव्हा आपत्तीकाळ घडेल तेव्हा तेथे अग्नीशामन गाडी जाणार कशी? आता तरी संवंधीत अधिकार्यांनी ऑफिसातली आपली खुर्चीतून उठून बाहेर पडून गैर बांधकामे जमिन्दोर करणे, त्यांच्यावर अंकुश ठेवणे त्यात कोणत्याही प्रकारचा भ्रष्टाचार होऊ नये, याची प्रामाणिकपणे काळजी घ्यावी. त्याचप्रमाणे प्रत्येक इमारत बांधताना आगप्रतिबंधक साधने असणे आवश्यक आहे.

टीप : आपल्या परिसरातील समस्याबाबत आपली मते १०० ते १५० शब्दांत आपल्या छाप्यादिवासाह व पत्त्यासह खालील पत्त्यावर पाठवावीत.
पत्ता : दैनिक 'पुण्य नगरी' बहिरेट पाटील ऑफिस, दुसरा मजला, बालगंधर्व चौक, शिवाजीनगर, पुणे - 4. Email : ambika.pune@gmail.com

कायदा हवा, आत्महत्त्येचा परवाना नाही

४०-४५ वर्षे मरणासन्न अवस्थेत असणाऱ्या व्यक्तीला इच्छामरण देण्यात काहीच वावगे नाही. कारण त्यामुळे पीडित व्यक्ती आणि त्याच्या परिवाराला अनेक त्रास सहन करावे लागतात.

मात्र इच्छामरण म्हणजे आत्महत्त्येचा परवाना होता कामा नये. ती व्यक्ती यापुढे मरणासन्न अवस्थेत राहणार याची खात्री होणे गरजेचे आहे. त्याला मेडिकलचा आधार असावा आणि त्याचे अधिकार सुपीम कोर्टाला असावेत.

किरण पाटील

स्वरूपावरून कायदा योग्य-अयोग्य ठरेल

इच्छामरणाविषयी गेल्या अनेक वर्षांपासून चर्चा करण्यात येत आहे. मात्र अंधक काही टोस निर्णय घेण्यात आलेला नाही. तसेच त्या कायद्याचे स्वरूप काय आहे, यावरून त्याचे यश-अयश ठरेल. इच्छापत्र तयार करताना संबंधित व्यक्तीच्या कुटुंबातील सदस्यांचाही विचार करणे गरजेचे आहे. नाहीतर त्याच्या मृत्यूनंतर वादविवाद होण्याची शक्यता आहे. भावनिक विचार करता हा कायदा आवश्यक आहे.

केशव चव्हाण

आरोपीचे काय होणार?

मरणासन्न अवस्थेत जाण्यास अनेक कारणे असतात. त्यातील एक म्हणजे घातपात आणि अत्याचार. त्यामुळे इच्छामरणाचा कायदा ठीक आहे. मात्र त्या व्यक्तीवर अत्याचार आणि घातपात करणारे काही वर्षांत शिक्षा भोगून सुटतातही. तरी ती व्यक्ती वेदना सहन करीत असते. शानबाग यांच्याबाबत तेच झाले. त्यामुळे आरोपींना शिक्षा देऊन सोडणार का, असा प्रश्न उपस्थित होतो.

गणेश कवडे